

STORTINGET

Representantforslag 199 S

(2021–2022)

fra stortingsrepresentantene Sveinung Rotevatn, Grunde Almeland og Guri Melby

Dokument 8:199 S (2021–2022)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sveinung Rotevatn, Grunde Almeland og Guri Melby om å styrke tegnspråkets stilling og tolketjenesten for døve, døvblinde og hørselshemmede for å sikre likestilt kommunikasjon

Til Stortinget

Bakgrunn

Tolketjenesten skal sikre tilgjengeligheten til deltakelse i samfunns- og arbeidsliv. I 2022 er det 28 år siden staten tok ansvaret for tolketjenester til døve, døvblinde og hørselshemmede og etablerte en tolketjenester i regi av hjelpemiddelsentralene i Norge. På den ene siden har dette gitt tolkebrukere i Norge lovfestede rettigheter til tolking. På den andre siden har det i disse årene vært mange konflikter og mye uro i tilknytning til tolketjenesten.

Det er en menneskerett å kunne utvikle språk og en språklig identitet, og det er en viktig offentlig oppgave å sikre tilgangen til tegnspråk. Derfor ble tegnspråkutvalget i 2021 opprettet av regjeringen Solberg. Tegnspråkutvalget skal gjennomgå lovverk, ordninger og tiltak. Det skal også gi innspill til tiltak som kan øke tilgangen til norsk tegnspråk. Utvalget skal danne grunnlag for en fornyet og samordnet tegnspråkpolitikk med utgangspunkt i statusen norsk tegnspråk har fått i den nye norske språkløven. I 2023 skal utvalget levere den første NOU-en om norsk tegnspråk noensinne.

I dag er døve, døvblinde og hørselshemmedes rett til tolking forankret i FN-konvensjonen om rettighete-

ne til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) fra 2006. Det forplikter Norge til å sikre alle borgere tilgang til kommunikasjon. Retten til menings- og ytringsfrihet henger ubrytelig sammen med retten til å kommunisere med «kommunikasjonsformer, -midler og -formater etter eget valg». Denne retten støttes også av den internasjonale konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, vedtatt av FN i 1966 og i sin helhet skrevet inn i menneskerettsloven av 1999, som forplikter staten til med alle egnede og tilgjengelige midler å tilrettelegge for full deltakelse i det økonomiske, sosiale og kulturelle liv, blant annet ved så langt mulig å fjerne kommunikasjonshindringer.

I Norge har tolkebrukeres rettigheter siden tidlig på 1970-tallet blitt utviklet og forankret i lov om folketrygd med tilhørende forskrifter om tolking og ledsagerhjelp. Politisk, administrativt og faglig er oppgaven å sikre at døve, døvblinde og hørselshemmede får rett tolk til rett tid. De som er avhengige av tolk, opplever at tilbudet fra tolketjenesten er forringet de siste årene. De opplever at flere av de tilbudene som skulle sikre tilgjengelighet og fleksibilitet i tjenesten, er fjernet. Turnusordningen er fjernet, og skoleavtalen er sagt opp. Ny organisering i felles oppdragsportal er begrensende både for tolker og bestiller av tjenesten. Konsekvensen er at redusert tilgang på tolk påvirker deltakelse i samfunnsliv og arbeidsliv. Disse utfordringene viser nødvendigheten av at lovfestede rettigheter til tolk styrkes, og en organisering av tolketjenesten som sikrer allerede lovfestede rettigheter. De viser også behovet for økt innbyggerinvolvering og å styrke tilbakemeldingsfunksjoner med formål om å styrke tegnspråkets stilling og tolketjenesten for døve, døvblinde og hørselshemmede for å sikre likestilt kommunikasjon.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget innen utgangen av 2023 med forslag til en ny organisering av tolketjenesten. Forslaget må inneholde en styrket innbyggerinvolvering.
2. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag om å styrke tilbakemeldingsfunksjonen for innbyggere som bruker tolketjenesten, hvor formålet er at det skal være mekanismer for å sørge for økt grad av innbyggerinvolvering i utvikling og evaluering av tjenesten. Dette kan gjøres gjennom å styrke en av de eksisterende ombudsfunksjonene.
3. Stortinget ber regjeringen utrede innholdet i og innføringen av en femårig masterutdanning i tegnspråk.
4. Stortinget ber regjeringen fremme nødvendig lovforslag for å sikre at arbeidsgiveres utgifter til tolketjenester fullfinansieres av staten, og at retten til å velge tolk legges til den som skal bruke tjenesten.

7. april 2022

Sveinung Rotevatn

Grunde Almeland

Guri Melby